

is not a universal truth that simple usage of the European practice, experience and legislation (which we surely must use) will definitely lead us to a prosperous country.

Literature

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/Report_Authentic_Act1_1302619714.pdf.
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408329/IPOL-JURI_ET\(2008\)408329_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408329/IPOL-JURI_ET(2008)408329_EN.pdf)
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ca7d2dc30d5c69031ff06574c47b46ff9cf3e260029.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuSc3b0?text=&docid=81988&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=144295>

СІРКО Р. Б.

Чернівецький інститут Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОВІДНОСИН, ЩО ВИНИКАЮТЬ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ, ПАСАЖИРІВ ТА БАГАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ

Стабільне та ефективне функціонування залізничного транспорту є необхідною умовою для забезпечення обороноздатності, національної безпеки і цілісності держави, підвищення рівня життя населення, у зв'язку з чим залізничний транспорт є однією з базових галузей економіки.

Під транспортом слід розуміти сукупність механічних засобів, за допомогою яких здійснюється перевезення, а також увесь виробничо-технологічний комплекс, за допомогою якого надаються послуги з перевезення та інші транспортні послуги споживачам. «Транспортне законодавство» включає у себе різні нормативні акти, які за своєю сутністю є формою вираження волі осіб, що можуть створювати норми права і встановлювати правила поведінки у даній сфері. Іншими словами, основними положеннями транспортного законодавства є положення, що регулюють відносини, пов'язані з укладенням договорів перевезення, з подачею транспортних засобів, відповідальністю за їх невиконання, втрату, пошкодження вантажів, пред'явлення претензій тощо.

З визначенням місця та ролі транспорту пов'язується поняття «транспортна діяльність», яка визначається як суспільно корисна діяльність,

що належить до сфери матеріального виробництва і становить окрему галузь народного господарства (статті 260, 261 ГК України). Зазначене поняття вживається майже у всіх нормативно-правових актах транспортного законодавства (хоча в самому Законі України «Про транспорт» воно не наводиться). У зв'язку з цим можна погодитися в визначеннях, що існує в літературі, зокрема, транспортна діяльність — це суспільно корисна діяльність членів суспільства та їх об'єднань щодо надання транспортних послуг з метою реалізації їх за плату, яка здійснюється на професійних засадах та ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів.

Слід зазначити, що ст. 11 ЦК України визначає підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. В даному випадку відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 11 ЦК України правовідносини щодо перевезення вантажів, пасажирів та багажу виникають із договорів та інших правочинів.

Для розгляду цивільних правовідносин, що виникають з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом необхідно дослідити загальні положення щодо поняття, структури та підстав виникнення цивільних правовідносин взагалі, адже в даному випадку підставами виникнення вищезазначених правовідносин є договори перевезення вантажів, пасажирів та багажу. Водночас, для правовідносин, що виникають з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом характерним є ті особливості, які притаманні цивільним правовідносинам взагалі. Зокрема, змістом цивільних правовідносин є: суб'єкт, об'єкт та зміст (суб'єктивні цивільні права та обов'язки). У зв'язку з чим можна дійти висновку, що змістом цивільних правовідносин, що виникають з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом є також: суб'єкт, об'єкт та зміст (суб'єктивні цивільні права та обов'язки). Тому доцільним є розгляд саме у такій послідовності питання суб'єктів, об'єктів та змісту (суб'єктивних цивільних прав та обов'язків) учасників цивільних правовідносин, що виникають з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом.

Транспортні договори перевезення вантажів, пасажирів та багажу на залізничному транспорті поділяються на основні та допоміжні. Основні транспортні договори опосередковують головну сферу взаємовідносин транспортних організацій та клієнтури (договори про перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти). Допоміжні договори сприяють нормальній організації перевізного процесу (договори на організацію перевезень, експедиції, на експлуатацію під'їзних колій, подачу вагонів тощо).

Перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом загального користування організується на договірних засадах. У зв'язку з цим, відносини щодо перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом, які виникають між перевізниками, з

одного боку, і пасажирями, відправниками вантажу, вантажоодержувачами, з іншого боку, регулюються дво- і багато- сторонніми міжнародними угодами, ЦК України та рядом спеціальних нормативно-правових актів. При цьому ЦК України є основним законом, який містить загальні положення щодо перевезення. У зв'язку з чим, перевезення вантажу, пасажирів, багажу здійснюється за договором перевезення, який укладається у письмовій формі (ст. 908 ЦК України). Водночас слід зауважити, що у цивілістичній науці правовідносини їх учасників щодо перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом відносяться до групи договорів про надання послуг. Зобов'язання щодо надання послуг можуть виникати в різних сферах людської діяльності і опосередковуватися цивільно-правовими договорами. Вибір форми регулювання конкретного різновиду зобов'язальних відносин залежить від виду послуги і форми вираження її результату, а в даному випадку — з надання послуг з перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом. Зазначене обумовлено тим, що здійснення транспортної діяльності пов'язується з наданням транспортних послуг — діяльності на транспорті, що пов'язана із задоволенням потреб населення в перевезеннях, а також інші послуги, які надаються у зв'язку з використанням транспортних засобів (наприклад, транспортна експедиція тощо).

Разом з цим, метою самого процесу перевезення є переміщення вантажів, пасажирів та багажу, тобто в наданні таких благ, які невіддільними від діяльності транспорту і можуть споживатися лише в процесі цієї діяльності. При цьому, зважаючи на викладене, зазначений висновок може бути спірним на думку окремих науковців, які своєю точкою зору обґрунтовують тим, що незважаючи на, нібито, схожість за своєю метою договорів перевезення вантажів та пасажирів, вони все ж таки відрізняються між собою. Так, договір перевезення вантажів має на меті не тільки надання послуг, а й впровадження процесу виробництва в межах обороту та для обороту, а перевезення пасажирів має на меті надання послуг. Таким чином процес перевезення вантажів не слід розуміти лише в рамках кінцевого результату роботи транспортних засобів на залізниці, бо в такому разі сама суть договору перевезення вантажів втратить свою відмінність від договорів підляду тощо. Проте, з такою точкою зору неможна погодитися, оскільки вищезазначені договори є принципово різними, і в даному випадку права та обов'язки сторін за договором перевезення вантажів виникають з моменту передачі вантажу для перевезення і до моменту вручення його одержувачу вантажу.

Більш того, ЦК України містить спеціальну главу, присвячену загальним положенням про надання послуг, що пов'язано з тим, що з одного боку, у ЦК не можливо дати детальну регламентацію всіх договорів у цій сфері, а з іншого — необхідно було закріпити загальні положення, що стосуються договорів цього типу. Саме тому в ч. 2 ст. 901 ЦК

України передбачено, що положення глави 63 можуть застосовуватися до всіх договорів про надання послуг, якщо вони не суперечать суті зобов'язання. Саме на цій підставі законодавець пропонує договором про надання послуг охоплювати будь-які види послуг, що відповідають встановленим цивільним законодавством критеріям.

ТОКАРЕВА В. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ФЕНОМЕН SHANZHAİ ЯК ВИРАЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ВИНАХІДЛИВОСТІ

Попит на контрафактну продукцію з Китаю, не дивлячись на низький рівень її якості, але через актуальність пронованих товарів на ринку, тонке відчуття подібності, а з тим й задоволення потреб, споживачів залишається досить стабільними.

Відносини які складаються щодовиробництва китайських товарів з порушенням права інтелектуальної власності пояснює такий феномен як Shanzhai, який у буквальному перекладі означає «багдигський оплот». У сучасному використанні термін застосовується для позначення виробництва дешевих копій: споруд (у тому числі копії європейських селищ, які побудовані в китайських передмістях), магазинів (магазин Apple, в Куньміні, який продас відремонтовані товари Apple) та, навіть, події (імітація естафети Олімпійського вогню, яке сільські жителі організували, коли офіційна Естафета пройшла повз їх поселення). Проте, за висловом The Wall Street Journal, значення терміну Shanzhai змінилось, якщо ретніше, він виражавшось дешевше або гірше, сьогодні Shanzhai стає вираженням певної китайської хитрості та винахідливості [1].

Можна навіть зазначити, що саме після запуску айфонів 2007 році та появи китайського телефону Star Phone від компанії Golden Apple, відмінною рисою якого була більш висока функціональність у порівнянні з американським аналогом, феномен Shanzhai з містечкового став загальносвітовим трендом [2].

У свою чергу в Китаї застосування терміну Shanzhai має більш глибокий зміст. Як заявив в 2009 році чиновник Національної адміністрації авторського права Китаю, що Shanzhai відображає культурну творчість звичайних людей, вплинується в потреби ринку, і подобається людям. До того ж, як уявляється, китайська влада сподівається, що відносна свобода копіювання зможе допомогти або замаскувати економічний розрив в Китаї.